

OBCIĘŻLIWY (31) *ai*

obciążliwy (17), **obciążliwy** (13), obciążliwy *a.* obciążliwy (1); obciążliwy *LibLeg, Diar, GroicPorz* (6), *KrowObr, BielKron, KwiatKsiąż, Mącz, RejPos* (3), *BiałKat, SarnStat*; obciążliwy *MurzNT* (2), *ModrzBaz, SkarŻyw, KochPam, GrochKal, WujNT GrabPospR* (5), *SzarzRyt*.

o jasne.

comp i sup (5:1) (nå)obciążliwszy.

sg m N obciążliwy (4). ◊ *A* obciążliwszy (1). ◊ *f N* obciążliwå, obciążliwszå (9). ◊ *G* obciążliw(e)j, nåobciążliwsz(e)j (2). ◊ *A* obciążliwą (2). ◊ *n N* obciążliw(e), obciążliwsz(e) (2). ◊ *G* obciążliw(e)go (1). ◊ *pl N m pers* obciążliwi (2). *subst* obciążliwe (1). ◊ *G* obciążliwszych (1). ◊ *D* obciążliwym (1). ◊ *A subst* obciążliwe (5); -é (2), -(e) (3).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Ciężki, obciążający; onerosus Mącz, Cn; gravus Cn* (4): wełpołek z łobą częłtokroć nå piętnåście albo więcey dni pokarm y picie obciążliwszy łnadź ciężar/ nizeli iakiego bydłięcia nalszåli *KwiatKsiąż N3v; Mącz 264a*.

Przen (2): Włzåkże choć we dnie/ choć ftråch obciążliwy Mnie w nocy ciśnie/ Oycze dobrotliwy Tyś iest nådźieią moią/ moy obrońcå *SzarzRyt A4v*.

Wyrażenie: »obciążliwe serce« (1): iuz tåkowemu iest trudnieyfe vznånie iego/ å iest obciążliwe ferce iego/ iuz dzyeń odedniå nic nie myłli iedno åby łie zåwždy kurzyłå/ å huczåłå w domu ie^g *RejPos 162*.

2. *Obciążony, na którego włożono ciężar; przen* (1): Iełli tełz iesttze nieprzełthåpił namnieyfełgo łpieniå ålbo otkå: Thedyć mu niepotrzebå byłå Pånå lezu Kryłtå/ å Kryłtus tylko pracuiåcym przełtepcåm/ obciążliwym/ grzełznym/ y niezdrawym/ do łiebie kåże przychodźić. *KrowObr 144v*.

3. *Krzywdzåcy, trudny do zniesienia, sprawiający kłopoty; onerosus JanStat; [qui] oneri est Modrz, Vulg* (23): nie zdrogiby [!] byłå/ dårowåć miełzkanie żåłnierzåm [...] Niebyłiby åni mierżieni/ åni tak obciążliwi oney kråine [!] [*nec odio nec oneri tanto provinciae*]/ ktoreyby łię iuz obywåtelmi złtåli *ModrzBaz 126v; WujNT 1.Thess 2/7*.

Wyrażenie: »krzywda obciążliwa« (1): infzey krzywdy by naobciążliwfełzey łnadniey kåždy łćirpyeć może/ thylko nieprawdå tå nigdy åpellåciey żadney do odłżżenia roku nie miewå. *RejPos 251v*.

a. *O ustawach: nakładający uciążliwe obowiązki* (8): mozęm takowé vłtawy obciążliwe odmienić/ iełli łå nieiako nålbyt nieznośne *MurzNT 76, 76*; Porzådek okołå dogłådania tych poborow i szafunku ich, ktory był ustawion anno 1539 zda się posłåm obciążliwy *Diar 81; SarnStat 931*.

obciążliwy komu (1): to Pråwo wielem nieiåko iest obciążliwe *GroicPorz bb*.

W przeciwstawieniu: »obciążliwy ... lekki (*a.* łżejszy)« (2): Włzåkże iż on zakon był doczełsny/ nie dołkonåłym dåný målå pożyteczny/ y obciążliwy: Chryłtus Iezus [...] z niego nam inny Nowy/ wieczny/ dołkonåłý/ pożyteczny/ y lekki vczyłnił. *SkarŻyw 2; GrabPospR K3v*.

Szeregi: »trudny a obciążliwy« (1): Påtrżayże zåłię iåkå iest trudnå å niebełpiecznå drogå å łpråwå nålłådowånå łwiåtå tego [...] å iåko przychodzi å przypådå kåżdemu s łrogim potem czołå iego/ [...] przez trudne å obciążliwe å rozmåite pråwå łwoie. *RejPos 289v*.

b. *O powinnościach i świadczeniach (6)* : ieśliżby lię iefcże y tá wypráwá ná gwałtownego nieprzyiácielá iákom iá opifał/ obciężliwa zdálá/ więc [...] *GrabPospR* N2v; [ktore tho rzeczi yeśli fze ífia tagk maya nyemogá nam bicz yedno barfzo opczyaływe *ZapWpol* 9/197].

obciężliwy komu (1): Dwor nałch Snyathinłky yełth nyedawno wipalyon kthora rzecz thim nam yełth obczyezływłcha yłch łzye tho olfobi nałchey dohicze. *LibLeg* 11/160.

W przeciwstawieniu: »obciężliwy ... łżejszy« (2): Wypráwá opifaána ieśliż obciężliwa/ więc łżeyszą połtánowić. *GrabPospR* Kv [*idem*] N2v.

Szeregi: »obciężliwy a nieznośny« (1): Kradną przełożeny łwieczcy/ gdi obciężliwe á niełnośne poplatky/ winy/ czynłfe/ czła/ pobory/ czopowe włtawiaią y wyciągiaią napoddanych *SeklKat* L2v.

»trudniejszy i obciężliwszy« (1): gdyby połtánowienie było/ áby obywatele włyłtkich pańłtw ze dwudzieftu włok [koń] łtáwíc mieli/ iużby iednemu trudnieysza y obciężliwsza wypráwá przyłzłá niź drugiemu/ bo wedłuk roźnych mieyfc rozne pożytki biorą z włoki *GrabPospR* L3.

c. *O wyrokach sądu: niesprawiedliwie skazujący (5)* :

Wyrażenia: »obciężliwe skazanie« (1): APpellátio/ zowá odezwánie od obciężliwego łkazánia niłzłżego Sędźiego/ do wyłzłżego *GroicPorz* aa4v.

»sentencja (widzi się a. jest) obciężliwa« (4): OD Sentencyey obciężliwey/ zárázem ma być Appellowano do wyłzłżego Sędźiego/ podług porzázdu práwá *GroicPorz* bb; Pánie Sędźia/ Sentencya wyłzłżego Práwá/ widzi mi łye ku mey łpráwiedliwólci być obciężliwa *GroicPorz* cc, bb3, cc.

d. [*Natrętny, narzucający się [komu]*: mulier molesta erat adolescenti ona paný mlodzencowý barzo była obczezływa *TomZbrudzBrul* Gen 39/10.]

4. *Oskarżający (1)* : [*Agamenon*] rzecz łzyroká á obciężliwá o lekkość ktorá Troianowie wyrzázdili brátu iego Menelaufowi/ vczynił *BielKron* 56v.

5. *Żaloszny (2)* :

Wyrażenie: »skarga obciężliwa« (2): A to iego przed łmierciá łkárzá obciężliwa: Boże móy: y tym iefcze łkarzełz mnie łmutnégo/ Ze więźniém vmrzéc mułżę Królá okrutnégo. *KochPam* 87; *GrochKal* 11.

6. *W dosłownym tłumaczeniu z łaciny („adgravare” ‘obciężyc’, „aures adgravare” ‘zatkać uszy’)* (1) : Zá łlep łerce ludu tego: wły ich vczyn obciężliwé [*aures eius adgrava* *Vulg Is* 6/10]: oczy ich zázwrzy/ áby niewidzieli oczymá łwoimi/ włyymá niełtyłzeli/ á łercem nierozumieli. *BiałKat* 113v.

Synonimy: **1.**, **3.** *ciężki*; **2.** *obciężony*; **3.** *krzywdzący, niesprawiedliwy, nieznośny, trudny*; **5.** *żaloszny*.

Cf **NIEOBCIĘŻLIWY**